

23.9.2024

Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelma

Tausta ja tavoite

Hallitus toteuttaa valtionhallinnon tuottavuusohjelman, jolla tuetaan hallituksen julkisen talouden kestävyystavoitetta. Ministeriöt laativat oman hallinnonalansa toimista tiiviit toimenpideohjelmat osaksi vuoden 2025 talousarvioesityksen valmisteluprosessia.

Hallitus haluaa huolehtia Suomen ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta. Oikeusministeriöön kohdistuvat säästöt ovat yleistä linjaa pienempiä ja ne kohdennetaan niin, ettei oikeudenhoidon toimintakyky heikkene ja esimerkiksi tuomarien, syyttäjien tai vanginvartijoiden henkilöstömäärä vähene. Oikeudenhoidon selonteon mukaisesti oikeudenhoidon resursseja on myös lisätty ja tuottavuusohjelma pyritään toteuttamaan siten, että säästöt vaikuttaisivat mahdollisimman vähän oikeudenhoidon selonteon mukaisiin tavoitteisiin.

Oikeusministeriön hallinnonalan kehittämiseksi oikeusvaltion takeet ja oikeuslaitoksen kehittäminen -työryhmä on aloittanut pitkäjänteisen työskentelyn ja hallitusohjelman mukaisia riita-, rikos- ja hakemusprosessien sujuvoittamistoimia edistetään osana lainvalmistelu- ja ohjausprosesseja. Lisäksi on käynnissä kaksi rakennehanketta, joiden myötä 1.1.2025 toimintansa aloittavat Oikeuspalveluvirasto ja Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virasto. Nämä toimet edistävät osaltaan myös hallinnonalan tuottavuusohjelman toimeenpanoa. Oikeudenhoidon toimialan kehittämisen rakenteelliset ja toiminnalliset ratkaisujen tavoitteena on parantaa oikeudenhoidon toiminnan vaikuttavuutta, tuottavuutta ja taloudellisuutta. Kehittämällä tulosohjauksen tavoiteasettelua voidaan edellä mainittuja tuloksellisuuden osia parantaa.

Virastokohtaiset säästöt

Hallitusohjelman mukaisia tuottavuustoimenpiteitä ja kevään kehyspäättöksen toimintamenosäästöjä on kohdistettu oikeusministeriön hallinnonalalle vuodelle 2025 17,9 milj. euroa, vuodelle 2026 15,4 milj. euroa ja vuodesta 2027 lukien 25,6 milj. euroa. Näiden säästöjen tarkempaa kohdennusta hallinnonalan momentille on kuvattu taulukossa 1.

Postiosoite Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Oikeusministeriön hallinnonalan erityisviranomaiset -viraston perustaminen vuoden 2025 alusta toteutetaan siten, että ministeriön lisäksi kukin viranomainen osallistuu rahoitukseen sopeuttaen omaa toimintaansa, josta muodostuu noin 0,9 miljoonan euron säästötavoite. Tämän lisäksi tuottavuusohjelmaan sisältyy 0,9 miljoonan euron siirtyvän määrärahan leikkaaminen, joka kohdentuu erityisviranomaisille. Oikeusrekisterikeskus osallistuu hallinnonalan tuottavuuden edistämiseen tarjoamiensa ICT-palveluiden kautta, joiden vaikutus kohdentuu tilaajien toimintamenoihin.

Toimintameno säästöjen lisäksi säästöjä kohdennetaan hallinnonalan ICT-kehittämiseen ja yhteisiin toimialariippumattomiin ICT-palveluihin, rikosseuraamusalan avolaitostöihin tilaajien korvausten osalta ja vaalimenoihin vuoden 2027 eduskuntavaalien postikulujen osalta.

Valtionavustuksiin tuottavuussäästöä kohdennetaan vuonna 2025 yhteensä 365 000 euroa, josta 325 000 euroa muodostuu rauhantyönjärjestöjen avustusten lakkauttamisesta kevään kehyspäättöksen mukaisesti. Avustuksiin kohdennetaan vuodesta 2026 lukien 100 000 euron lisäsäästö. Kevään 2024 kehyspäättökseen sisältyviä erillisiä valtionavustusten leikkauksia ei sisällytetä tuottavuusohjelmaan tai tähän muistioon.

Taulukko 1. Tuottavuussäästöt momenteittain (euroa).

Momentti	2025	2026	2027	2028
Oikeusministeriön toimintamenot	-1 800 000	-300 000	-500 000	-500 000
Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000
Muiden tuomioistuinten toimintamenot	-1 950 000	-3 750 000	-5 710 000	-6 510 000
Oikeuspalveluviraston toimintamenot	-4 600 000	-2 500 000	-4 590 000	-4 690 000
Ulosottolaitoksen toimintamenot	-3 535 000	-2 335 000	-5 015 000	-5 015 000
Syyttäjälaitoksen toimintamenot	-700 000	-800 000	-1 070 000	-1 170 000
Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot	-600 000	-900 000	-900 000	-900 000
Virastojen toimintameno säästöt yht.	-13 535 000	-10 935 000	-18 135 000	-19 135 000
Oikeusministeriön hall.alan ICT-kehittäminen	-1 000 000	-1 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Avolaitostyöt	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Vaalimenot	0	0	-1 000 000	0
Muille momenteille kohdistetut säästöt yht.	-4 000 000	-4 000 000	-7 000 000	-6 000 000
Säästöjen kohdennukset valtionavustuksiin	-365 000	-465 000	-465 000	-465 000
Yhteensä	-17 900 000	-15 400 000	-25 600 000	-25 600 000

Tuottavuustoimenpiteet hallinnonalalla

Vuoden 2025 leikkaukset toimeenpannaan osin leikkaamalla kertaluonteisesti siirtyvien määrärahojen tasoa. Pysyviä säästöjä toimeenpannaan sekä valtionhallinnon keskitettyjen säästötoimien että hallinnonalan omien tuottavuus- ja sujuvoittamistoimien avulla.

Valtionhallinnossa keskitetysti säästöjä toteutetaan rakenteellisilla uudistuksilla: viranomaisviestinnän tulisi olla jatkossa ensisijaisesti digitaalista, ja tilaohjelma tehostaa julkisen sektorin tilojen käyttöä. Tilojen tehokkaan käytön lisäksi tarkastellaan toimipaikkaverkostojen tarkoituksenmukaisuutta. Digitaalisen viranomaisviestinnän tavoitteena on, että sähköisesti asioivat kansalaiset vastaanottavat jatkossa myös viranomaisten tiedoksiannot sähköisessä muodossa paperikirjeiden sijasta.

Säästöjen toteuttamiseksi hallinnonalan toimijat tarkastelevat tuottavuuden parantamisen mahdollisuuksia yhtäältä toteuttamalla menosäästöjä ja toisaalta kehittämällä prosesseja. Kehittämismahdollisuuksiksi on tunnistettu tuottavuutta parantavat ICT- ja digitalisaatiokehittämisen investoinnit, välttämättömiin ja

vaikuttaviin tehtäviin keskittyminen, hallinnon keskittäminen ja keskusvirastojen ohjausvastuu, toimintatapojen yhtenäistäminen ja tarpeellisen laadun tarkastelu. Prosessien sujuvoittamiseksi on välttämätöntä tarkastella prosesseja ja tiedonsiirtymistä myös toimijoiden yhteistyönä. Prosessien sujuvoittaminen parantaa tuottavuuden lisäksi myös oikeudenhoidon palvelukykyä ja toiminnan laatua.

Säästöjä tavoitellaan lisäksi ICT-menoja karsimalla, avolaitostöiden tilaajien korvaukset lakkauttamalla, edunvalvonnan ostopalveluja vähentämällä. Säästötavoite on asetettu myös lautamiesjärjestelmän lakkauttamiselle. Lisäksi säästöjen takia riita- ja rikosasioiden sovittelun siirrosta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta on tällä hetkellä luovuttava.

Toimeenpano ja aikataulu

Kehyspäättöksen mukaisesti säästöt alkavat vuodesta 2025 ja ovat täysimääräiset vuodesta 2027 lukien. Vuoden 2025 osalta säästöt sisältyvät valtioneuvoston 23.9.2024 talousarvioesitykseen. Jatkovuosien taulukon 1 mukainen säästö sisällytetään vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelmaan. Säästöjen uudelleenkohdennusten tarvetta arvioidaan, mikäli suunnitellut toimenpiteet eivät osoittaudu toteuttamiskelpoisiksi.

Oikeusvaltion takeet ja oikeuslaitoksen kehittäminen -työryhmän tehtävänä on vuoden 2027 loppuun saakka seurata ja arvioida oikeuslaitoksen kehittämistä ja tuottavuutta sekä tehdä ehdotuksia näiden edistämiseksi. Työryhmän tulee myös arvioida niin sanotun rikosketjun eri toimijoiden yhteistyötä ja tehdä ehdotuksia yhteistyön kehittämiseksi. Lisäksi työryhmä voi arvionsa pohjalta tehdä ehdotuksia oikeuslaitoksen palvelukyvyn parantamiseksi, toiminnan sujuvoittamiseksi ja oikeuksiin pääsyn edistämiseksi. Samanaikaisesti kehitetään myös keinoja osaavan henkilöstön saamiseksi ja pitämiseksi.

Oikeushallinnon toimijat jatkavat tuottavuustoimien suunnittelua ja asiaa käsitellään osana virastojen ja ministeriön tulosohjausprosessia. Oikeusministeriössä käynnistetään hankkeita prosessien sujuvoittamiseksi ja muun muassa rikosprosessin kokonaiskeston lyhentämiseksi. Menettelyjen sujuvoittamiseksi tarvitaan sekä käytännön tehostamistoimia että lainsäädännöllisiä keinoja.